

Naša Sloga izlazi svaki 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 for. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nosloga sve pokrvari.“ *Nar. Post.*

Oglasi se primaju po navadnoj cioni. Pisma neka se šalju platjene poštarino.

Nepodpisani se dopisi nepotrobljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odpravništvo nalaze se *Via Nuova N.º 4 piano I.*

Godina VI.

U Trstu 1. Februara 1875.

Broj 3.

Pogled po svietu.

U Trstu 31. siječnja 1875.

U Beču je još i sad Ofenheimov proces, kojim se bavi cijelo čitajuće pučanstvo ne samo u onim prestolnom gradu, nego u svoj kolikoj Austriji. Tu su zvana pred sud kao svjedoci najveća gospoda, pa i sami namjestnici i ministri. Ofenheim se brani veoma viešto, a i nekoji visoki svjedoci ga mudro zagovaraju, zato se sad nezna pravo, hoće li biti proglašen krivim, il ednužnim.

Česki zastupnici su poslali na predsjednika car. vieća pismo, u kojem opet i opet razjašnjuju, zašto nemogu doći u Beč. Većina carevinskoga vieća nemari za njihove razloge, zato će u Českoj biti opet novi izbori, ali je sasvim tim to česko pismo ranilo u srdce sadašnju vladajuću stranku.

Ovih se danah razpravljalo u carevinskom vieću pitanje austrijskih željeznica. Tom prilikom je grad Trst veoma hrdjavo prošao, jer je većina poslanikah prihvatila zakon o Tarvis-Pontebskoj željeznici, koja će Trstu, po sudu vieštakah, do kraja škoditi, buduć da će trgovina iz Njemačke, kad bude gotova ta pruga, krenuti u Mletke mjesto amo u ovo prvo trgovište austrijskoga carstva. Ovdášnji trgovci vele, da bi se poslje toga zakona moglo Trstu pomoći još jedino tim, kad bi prije gori rečene željeznice grad Trst dobio jednu drugu željezničku prugu, neodvisnu od sadašnje tako zvane južne željeznice. Za tu neodvisnu drugu prugu ima dva projekta, naime Lak i Predil; ali tršćani kao da nisu složni u izboru, pa zato sve propada da je strahota. I tako je svagda, u svem i svagdje, gdje neima sloge i jedinstva. Tu sad jedni krive vladu, drugi trgovački zbor, a treći gradsko zastupstvo. Bilo kako mu drago, vlada bi morala ipak promisliti, ako propade Trst, da to neće biti škoda samo Trstu, nego svoj kolikoj Austriji.

U njemačkom parlamentu u Berlinu je neki Tačovski, zastupnik Poljski, rekao, da su Poljaci do sada škiljili u zapad, nadajuć se od onud spasenju svoje domovine, al da su se ljuto prevarili, zato da sad okreću oči k istoku, to jest, svojoj slavenskoj braći, a naime velikoj i mogućnoj Rusiji. Na te su se rieči Niemci veoma zabrinuli, a borme imali su i zašto, jer da se pomire Rusi i Poljaci, mnoge bi stvari u Evropi drugako stojale, a naime slavenstvo nebi bilo nikad tlaćeno ovako, kao što jest.

U Franceskoj i Spanjolskoj stoji stvari po navadi. U Istoku kao da neće doći da sraženja medju Turci i Crnogorci radi podgoričkoga pokolja, kao što se je sviet bojao, jer je sjevernim velevlastim pošlo za rukom, sklonuti Turstvo na pupušanje u nekojih zahtjevih, na koje nebi bila Crnagora radi obraza nikad pristala. U Bosni i Heregovini Turci biesne na Krstjane do zla Boga. Medju Srbijom, Rumunijom i Crnomgorom neobstoji nikakav savez, kao što se je to od lani do sad mislilo,

Pouzdanica,

što su ju poslali Baščani našem zastupniku na carevinskom vieću, presvjetlomu g. Dru. Dinku Viteziću, usljed govora, što ga je držao u tom vieću dne 12. prošloga mjeseca decembra glede gradjenja i popravljanja lukah iliti pristaniščah u iki na Voloskom i Baški:

Presvjetli Gospodine!

Ako je ikada naš u Istri svakojakimi žalibože mukami potlaćeni narod mogao gojiti ufanje, da će se dokopati svojih pravica: to on k tomu bez dvojbe ima povoda sada, gdje se je na političnom obzoru prikazala zvijezda, koja sjajuć poštenjem i značajem, nastoji odieliti nečist zrak od zdrava, te nam tako nskoriti bieli Jurjev danak.

Ta zvijezda, koju otačbina i zavičaj naš nisu u djetinstvu poznavali, prikazala se u osobi Presvjetlosti Vaše, kad je Presvjetlost Vaša u prvom redu opetovano i odkritosrečno povelala rieć u visokom carevinskom vieću o naših pravicaah glede naobrazbe.

Pa ako smo već radi toga dužni Presvjetlosti Vašoj očitovati pred svim svietom svoju odanost, privrženost i najdublju harnost: to nas na to ponukuje još i okolnost sjajna govora, što ga je Presvjetlost Vaša držala dne 12. t. m. na uhar i probitak ovoga trgovišća, njegova pomorstva i mornarice, kojom je jedino sudbina i dobrobit naša skopčana.

Tim i molimo, da Presvjetlost Vaša, izvooi primiti ovu pouzdanicu našu, koja iz dobre volje naše potiče, kao izraz naše preduboke zahvalnosti, ne samo u ime svega nevoljnoga i potlaćenoga naroda našega, nego takodjer naših zemljakah i napose stanovnikah ovoga trgovišća.

Slava Presvjetlosti Vašoj! Slava Vodji Pekrajine Naše!

U Baški dne 20. Prosinca 1874.

Sljedeći 12. prosinac.

Ovoj se pouzdanici pridružieše takodjer svi Baščani, boraveći u Puli, koji su nas ovih danah posebnim pismom, podpisanim od 14 brodovlastnikah, zamolili, da ubielodanimo u našem listu tu njihovu izjavu.

ODGOVOR,

Dra. Dinka Vitezića, upravljen na v. č. g. Petra Dorčića, župnika Baščanskoga, kao na prva podpisana u gori navedenoj pouzdanici:

Velečastni Gospodine Župniče!

Zaajuć, da je sa zastupništvom na carevinskom vieću skopčana i dužnost, koju imam prama svojim biraćem, gledah da ju savjestno vršim, nebi li obranio naš narod proti nasrtaju njegovih neprijateljah, te izvojevao mu pravice, što ga po zakonu idu, i tim mu otvorio put do napredka i blagostanja.

To je uzrok, što sam se dne 12. pr. mj. dignuo i držao govor, radi koga htiedoste me počastiti pouzdanicom od dne 20. istoga mjeseca.

Ja Vam neću i nemogu tajiti, da mi je to odobravanje moga poslovanja veoma ugodilo, jer mi svjedoči, da se nisam iznevjerio svojoj poslaničkoj dužnosti pa da mi može sviest mirna biti, što me bodri, da napredujem stazom, kojom sam se uputio.

Toga radi liepa Vam hvala na poslatoj mi pouzdanici, pa dočim Vas molim, da izvolite tu moju zahvalnost izjaviti i ostalim podpisanim, uvjeravam Vas i njih, da ću unapred napeti sve svoje sile, da po mogućnosti koristim svojem narodu. Dobri Bog da blagoslovi trud i nastojanje svih nas!

U Krka 30. prosinca 1874.

Vašega Gospodstva pokorni sluga

Dr. Dinko Vitezić v. r.

Govor Dra. Vitezića

na carevinskom vieću od dne 14. proš. mjeseca.

Iz onoga, što sam u predjučerašnjoj sjednici te visoke kuće o potrebi razširenja pomorske u Austriji trgovine razložio, mogli ste, gospodo, lahko uviditi, da se ja nemogu slagati s onim, što

je rekao jedan od gg. predgovornikah, naime štov. gosp. zastupnik Steudel, i to ne, u koliko je on rekao, da je suviše graditi željeznice u Dalmaciji, jer da je ona pokrajina bez obrtničtva. Ako se pod obrtničtvom razumije samo rukotvorno obrtničtvo, onda sam prisiljen reći, da Dalmacija žalibože nije u tom obziru napredovala, kao što su druge pokrajine austrijskoga carstva; ako se pako pod obrtničtvom razumija i prvotne plodine, onda imam ja pravo, Dalmacija bo rodi vinom, uljem, vunom, svilom i drugim sirovinami proizvodi, koji bi mogli svakako dati povod, da se u Dalmaciji željeznice grade. Od druge je strane, kao sam to u gori spomenutoj sjednici kazao, za promicanje trgovine i pomorstva neobhodno potrebno, da se iz sriedine pokrajinah od mora koliko više moguće željeznica gradi, radi toga nije ono tvrdjenje temeljito, da u Dalmaciji ne treba željeznica; usuprot tomu imalo bi se predložiti, da se one željeznice, koje su po zakonu za onu pokrajinu primljene, ujedno s onom prugom od Zadra do Hrvatske granice, dovrše.

Što se tiče predloga mojega prijatelja Klaića, da se naime dade pomorskomu društvu (società marittima) za brodarstvo u Pelješcu (Sabioncello) podpora od 20,000 for., nemogu nego da ga što vruće preporučim. Društvo Austrijsko-Ugarskoga Lloyd, čini, to se nemože reći da ne, mnogo za obćenje; ali ono ipak nemože svim potrebama zadovoljiti, osobito glede pomorskoga obćenja ono je posvema nezadostatno; pa uprav zato je podpora rečenoga društva za promicanje pomorskoga obćenja koliko treba dokazana.

Ako hoće vlada, da u podporah štedi (špara), to neka ona čini ondje, gdje joj je to bez škode moguće, naime na svoti od 4¹/₂ milijunah, koju daje kao podporu željeznici *Rudolf-Bahn*; i to šparanje bi se tim postiglo, da se, kao što je već štov. gosp. zastupnik Fischer razložio, njezine nepodobščine razvide i odstrane, ali pako da se ta željeznica do mora dovrši; onda ne samo što joj nebi trebalo davati one podpore od 4¹/₂ milijuna, nego bi ta željeznica djelničarom još dobitak doprinosala i tako se sama uzdržavala.

Tom prigodom nemogu, nego da na Njegovu Preuzvišenost, gosp. Ministra trgovine, upravim prošnju, da bi blagovolio odgovoriti na upit, koji sam već pred osam mjeseci na Njega upravio, i u kojem se nahodi pitanje, je li Njegova Preuzvišenost voljna skrbiti, da se one s Lloydovim društvom pogodbene prevoznje med Riekom i Velim Lošinjom za amo i tamo, i to jurve u ovoj godnji u djelatnost uvedu, jer su te prevoznje za ondašnje obćenje vele potrebne, pa i obzirom na smisao §. 13. zakona nutarnjega reda ovoga carevinskoga vieća, bilo bi već vrijeme, da mi Njegova Preuzvišenost odgovori.

Dva govora u carev. vieću.

U nadi, da će to ugoditi našim čitateljem, evo im ovdje u kratko dva govora, što su jih onomadne držali u carev. vieću gospoda poslanici Hermann i Greuter.

Hermann počimlje svoj govor velcé, da vlada ima svo pravo tjerati poreze iliti davke od državljanah, ali da i narodi imaju takodjer pravicu gledati i pitati, kako se s njimi vlada, i to osobito ako se vidi, da se ide od zla na hudje. Izbrojiv za tim sve što se u Austriji dogodilo i zakone, koji bjehu skrojeni, dokazuje, da je Austrija sasvimtim, na mjesto da se uzdigne, jošte dublje pala. Postala je ona. veli govornik, *liberalna država*, nu u njoj nije sjegurna nijedna sloboda, nijedna pravica; živa je istina, da se već skoro nenahodi ni naroda ni zemlje, ni društva, koji nebi po toj liberalnoj politici bili uvriedjeni; prišlo se jurve do toga, da se sve državi protivi i što je uglednijega od nje uklanja. Tko se pako tomu načinu vladanja protivi, taj se proganja, dačim bi se imali radovati, da se jošte nahodi takvih ljudi, koji se tomu pogubljivu postupku protive. Ako narodi pitaju kruba, ponudja im se jedino kamen ustave; kakva nam korist, što smo ustavni, a da med tim u ustavu ginemo? Austrijska je država takova, da ona može jedino pomoću katoličke crkve tvrdo stati; nu liberalni način vladanja, oborio je ta najjači stabar. Tute neima druge pomoći, van primiti se federalističke politike, jer se po sadanjoj bečkoj politici, sve po jednom vlastitom kopitu ravna. Svemu tomu zlu nije kriva opozicija, nego oni, koji su upeljali sve, što postoji; ti znaju samo rušiti, a ne zidati. Nego vara se, tko misli, da smo već sad na najhudjem: mi idemo neprestano nizbrdo, stvari se bo nedadu tako lahko obustaviti. U tom načinu vladanja neima dobra za Austriju, treba da ona drugim putem udari, jer drugčije doskora neostane u njoj osim samoga ustava. Sadanja vlada izopačuje sve, crkvu i ljudsko društvo; nije se što čuditi, da se zločinstva sve to više množe, kad liberalni sistem udaraju na crkvu, koja je najčvršiji zid proti zlu, sam zlu pomaže. Progaganje crkve neizlazi nikad od narodah, nego uvijek od vladah, o tom smo se i opet osvjedo-

čili, ljudstvo bo priznaje, da je vjera najveći branitelj proti zločinstvu. Mira pako s crkvom tako brzo jošte nebude, i to se od tud vidi, što se jošte uvijek po svem Cesarstvu pobira sve što je ljudi liberalne čudi, od tih se nabranih liberalnih ljudi sastavljaju *Parlamenti*, koji zastupaju pešćicu državljanah, i ta je pešćica, naprama poslanikom ogromne većine stanovnikah, u većini! Ako se pako radi navedenih stvari nije Carstvo što hudjega dogodilo, to nije vladina zasluga, nego jedino zdrava pamet i umjerenost narodah, koji se svom svojom moćju muče, da paraliziraju nastojanje te čudne državne politike. Tim ja velim, da državna će ladja poginuti, ako doskora nedejde u bolje ruke te se nepovrati u sjegurno pristanišće kršćanskoga načela. —

Poslanik Greuter pako med ostalimi stvarmi dokaza, da vladini troškovi svako ljeto sve to više rastu, i to tako, da je u vrijeme od samih 5 godinah, naime od godine 1869., pa do danas, godišnji proračun narasao na sto milijunah for. više, a uz to jošte da se prodalo, kao što se svaki dan sve to više prodaje, mnogo narodnoga imanja, koje su imanje kraljevine i pokrajine kroz stotletja bile prištedile, te kao narodni imetak pustile, da se njim pomogne obćoj nauci i potrebi ubogih. Za tim je govornik odkrio, kako se je liberalizmom učinila velika krivica nižemu paku u izbornom pravu, gdje zastupništvo kmetah i gradjanah nije po pravičnoj mjeri odredjeno, jer po njegovoj naredbi jedan gradjanin vrijedi za šest ili sedam kmetah, jedan forint davka, što ga plaća gradjanin, vrijedi za pet forintah, koje plaća kmet; vrh toga, veli, učinila se je razlika med jednim i drugim narodom, tako da n. p. u Moravskoj, gdje ima 430,000 Njemacah, a 1,600,000 Slavenah, Niemci plaćaju 700,000 for. štibre, a Slaveni 3,700,000; pa je li pravično, da Slaveni, kojih ima prieko milijun više nego li Njemacah, i plaćaju 3 milijuna davka više, mogu izabrati samo 11, a Niemci 13 poslanikah! Nuder, doda najzad govornik, pogledajmo malko i u proračun. Netom diete prohodi, dopeljaju ga u vrtić za dječak, koga proračun plaća; a kad malo zatim dobije prve gaćice, eto k njemu liberalne države, koja ga sili u školu, i hoće da se uči, makar i pod židovskim učiteljem, ako i je diete katoličke vjere; za tim diete mora da postane njemačkim učenikom, akrepem njemački ni besedice nezna. Kad je pako sve to dovršilo, postane slobodnim državljanom, pride pod vojnički popis i bude soldat, za tim rezervist, pak landver, dok napokon, kad već ima 32 godine, ostane slobodan, dojde naime tada vrijeme, da se može na svoju postelju mirno leći i umrieti . . . , al ne, ni tada ga nepuste u miru, opet stupa k njemu liberalizam, koji zahtieva, da se jošte truplo zakopa u bezvjersko pokopališće! —

Istrani i Dalmatinci bratjo! Nam se čini, da svaki od vas, koji bude čitao ova dva govora, koja smo vam ovdje samo u kratko naveli, hoće reći: borme da, liepo su ti govorila ta dva muža, oni su govorili baš po onomu, što mi u sebi čitimo i izrekli, što mi mislimo, pa uprav ovako imali bi takodjer misliti i govoriti svi naši istarski i dalmatinski poslanici. E da bratjo, al tomu nije tako: svi vaši poslanici, nemisle ni negovore po toj vašoj. Da, nemisle ni negovore po toj vašoj, o Istrani, vaši poslanici, gospoda Polesini-Kamalić, Vidulić i Defranceschi; nemisle i negovore po toj vašoj, bratjo Dalmatinci, vaši poslanici, gospoda Keller, Bonda i Lapenna, jer svi ovi u carevinskom vieću sieđe na onoj strani, za koju vas svijet znađe, da se u obće protivi mišljenju i govorenju one stranke, na koju ukupno sa ostalimi vašimi poslanici spadaju ona dva muža, kojih vam se govor toli dopada. Rieč je, da čovjek po učenju i iskustvu svaki dan sve to pametniji i mudriji postaje, pa zato se evo i mi nadamo, da čete svi sada, a osobito u budućih izborih, mnogo bolje razumjeti one besjede, koje smo vam prigodom zadnjih izborah toliko puti ponovili, tko naime s velikom gospodom črešnje zoblje, da tomu samo repi ostanu!

Hrvatska omladino!

Misao, zasnovana lani u hrvatskom društvu „Velebitu“ postala je tvorom: zabavnik hrvatske omladine darovasio hrvatskomu svijetu! Omladina je zasvjedočila stavnu volju za ozbiljan rad, a hrvatsko je občinstvo ljubezno priznalo naše trude.

Podkriepljeno tim i smatrajuć svetom dužnošću uztrajat na tom putu, društvo je „Velebit“ i ove godine naumilo sa svih krajevah Hrvatsstva sabrati rad omladine, te od njega saviti vienac uzdarja hrvatskom narodu.

S toga danas, hrvatska omladino, odbor za izdanje almanaka dospieva tebi s molbom i pozivom, da u onako liepu broju kao lani, stupiš u redove radnikah hrvatskih. Svakoga, koj je voljan rad svoj pripislat, umoljava podpisani odbor, da nam se do 1. ožujka prijavi zajedno s oznakom, kakve je struke prijavljena radnja. Rok pako, do koga će se prijavljeni rad poslati odboru, ustanovismo na 15. svibnja o. g.

Prijave se upravljaju na: Odbor za izdanje „Velebita“ za-
bavnika hrvatske omladine, Wien III. Hotel Hungaria.

U Beču dne 19. siečnja 1875.

Mirko Turić tajnik. H. Badalić predsjednik. V. Nikolić blagajnik.

Odbornici: Tito Babić pravnik, Nikola Fabijanić medicinar, Adolf
Fodor medicinar, Aurel Halper pravnik, Ivan Joković
filozof, Vojtjeh Roštjal filozof, Stjepan Senz filozof.

LUCA I MARA.

L. Kadi ste to bila, kuma?
M. Ovdí pul Matejke, vaše
susede.
L. Tako ste videla, kako
joj je lepo va kući?
M. Ma baš lepo, čisto i sve
na svojem mestu.
L. A da ste joj pak decu
videla!
M. Ter sam dva baš lepa
i dična dečaćića, još
sam ju pitala, da ča su

k spovedi hodili, da su onako lepo spravili, pak mi je odgo-
vorila, da nisu ne, nego da su prišli iz škole.

L. To je svakidanjski dan, a blagdan vam spravi muža i decu
tako, da jim svi zavide, kad gredu v crkvu.

M. Al ona kuća i more, pak joj je lahko.

L. Kuma moja, niš više od drugih, dapače je okolo nas kuć, kē
moru mnogo više od one, pak jim je kuća kako štala, a v kući
malo i veliko sve hudo, golo i razemperano svagdan i blagdan.

M. A je! ter pozuate i vi onu Jeletinu, ká bi mogla...

L. A bi, pak i meni oči od srama padaju, kad joj vidim onu
decu bosu i gologlavu v leti i v zimi, a na mužu joj nikad
čiste košulje, škulj pak i krp više nego na glavi vlasi.

M. Al su, kuma, ako ćemo na to, baš i neki muži niš.

L. To je istina, al ćete mi prityrdit, da va ženi stoji, 'z osla muža
storit.

M. Imate 'pravo.

L. Ni va Matejkinjoj kući ni bilo negda pravoga reda, al vam je
ona i muža i svu kuću redu i snagi priučila.

M. Baš se vidi, da je Matejica prava gospodarica.

L. To sam vam otela i ja reć, a od nje su se va našem sused-
stvu navadile i mnoge druge kućom vladat. — Bog, kuma,
nezamerite, da sam vas zadržala.

M. To mi je dapače drago, ač sam i ja mnogu koristnu čula!

● cvati i plodu.

(Pregradjá Alfred Orešković.)

VIII. Oplodjena trešnja.

Sad se moramo s oplodjivanjem razstati te se povratiti k
trešnjovoj cvati, da na njoj vidimo, šta biva onda, kad je plodoviti
prah našao svoj put k ženskomu dielu cvati.

S toga ćemo još jednom promatrati ženski dio cvati, da
vidimo, kako stoje njezini pojedini delovi prama oplodjenju.

Kod cvati se zove njezinim ženskim dielom pestić, koj je iz
sredine cvati proviruće držalce te naliči pečatu s kog se razloga
i zove njemački „der Stempel.“

Doljni dio, koj se u trešnjovoj cvati, u čaški nalazi, jest debeo
i zelen te se zove plodnica; on (dio) strši tankim, žuto-zelenim
držalcem, koj se zove vrat te se svršuje goro ustima, koja se zovu
njuška. Oplodjujući prašak dodje do njuške, koje ga prime, pa čim
se je to dogodilo, prolazi oplodjujući prah vratom t. j. putem do
plodnice te došav i u nju obavlja se zatrudjenje ploda.

Mi se varamo, kad mislimo, da plod postaje od plodovitog
praška, ne; kod biline, kano god i kod živućih bićah nalazi se u
jajetu plod, koji je već prije postao; ovo jaje pako mora se smie-
jati sa plodovitim prahom, da se usavrši i da postane bilinskim
i životinjskim plodom.

Poput jajeta životinjskoga leži u plodnici trešnjove cvati jaje,
oje ima postati plodom.

To bi jaje sgjnilo kad nebi do njega došao plodoviti prah.
Čim je pako plodoviti prah, koj se u dugu mješinicu pretvori došao
u jajeta te čim je malimi, na svakom jajetu nalazećimi se otvori
došao do nutarnosti, ojača se nastala smjesa jajetova i plodovitoga
vraha tako, da može postati plodom.

Plod je dakle zaista izrast obnih dielovah cvati, jest diete
svojih roditeljah, postavše spojenjem materinskog jajeta sa onim
plodovitim prahom. To je zakon naravni, koj jednako valja za
biline, životinje i ljude, koji su postali roditeljskim radjanjem.

Opazka. Gori navedeni naravni zakon moramo po izjavah
najnovijih iztraživanjah stegnuti samo na živuća bića, koja se raz-
plodjuju roditeljskim ili spolnim radjanjem. Ovim iztraživanji se
je naimo pronašlo, da se male životinje i biline još drugimi načini
bespolno pomnožuju.

Tako imade životinjah i bilinah, koje se pomladjuju diehom
starih te se onda kano osobita bića dalje razvijaju.

Druge postaju pupoljanjem; mlado biće pokaže se kano pu-
polj na starom, ponaraste te se odдели od staroga, kad je postiglo
stanoviti stupanj razvitka, da zmogne samostalno dalje živjeti.

Najznamenitiji primjer bespolnoga radjanja pako pružaju
nam pčele, koj ćemo u kratko navesti.

Kraljica pčelak jest prava majka svoje države. Ona sama
leže jaja, iz kojih će se budući rod (generacija) razviti. Od tih
jajah oplodjuje se samo jedan dio, koj se razvije, obćemu, narav-
nomu zakonu primjereno do pčele — radilice ili kraljice.

Jaja pako, do kojih nije došlo nikakovo oplodjujuće sjeme,
ne propadaju, kano kod mnogih drugih životinjah i bilinah, već
ona se dalje razvijaju te tako postanu od ovih neoplodjenih jajah
truti. Ovi su dakle, akoprem od jednog jajeta, ipak bespolno
postali.

Buduć su međjutim od onda, kad smo započeli člankom o
trešnjovoj cvati, cvati uvehle te bieli listić vjenčića od vjetra od-
nešeni, to možemo sad na trešnjah već dobro razpoznati, koja će
cvat postati plodom. Prašnici su jur usahnuli; vrata i njuške malo
da i neima; zelena čaška je smedja i uvehnula te će skoro pasti;
samo tamo, gdje je trešnja nakana usavršiti se, samo tamo je
nekoć mala plodnica, postala debljom i većom, pak, kad budu za
malo prije svi dielovi odpali, upoznati će već svako diete još
zelenu trešnju, kano takovu.

Ali što mi već sada kano trešnju smatramo, jest samo njezina
gornja koža, prava trešnja nalazi se unutra te nije upravo ništa
ino, no oplodjeno i razvijajuće se jaje, plodnica je materica trešnje,
u kojoj ova živi i od koje si pribavlja hranu, koju je narav tamo
prije priredila.

Kako raste bilina i plod, promatralo se je istom u novije
vrieme; rezultati su veoma čudnovati i poučni. Mnogo toga iznio
je na vidjelo izpitalac prirode, imenom Šleiden.

Dosada je pronadjen samo način, kako raste bilina, nu uzrok
tomu jest dosada još dosta nepoznat.

(Svršit će se.)

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji.

Č. g. Petar Martelanec postao je župnikom u Škedenji, č. g.
Anton Nadrah podžupnikom u sv. Antonu kod Kopra. Preminuo je
č. g. Lovre Križnar, kapelan u Kazlah na Krasu. — Do 24. fe-
brnara raspisane jesu sljedeće župe: Momijan, Cerovlje, Novavas,
Golac, Tinjan kod Kopra i Sv. Ivanac.

Različite viesti.

* **Putovanje Nj. Veličanstva u Dalmaciju** vele da će se
obistiniti početkom mj. marča i da će trajati okolo 12 danah. Na
tu se svrhu u Puli jurve pripravljaju potrebita i uređjuje jaht
Fantasia i Miramar.

* **Kada se imaju davki plaćati.** C. k. primorska finan-
cijska direkcija oznanjuje, da se imaju plaćati: 1. davki zemljarine,
svakoga mjeseca naprvo, i o u 12 mjesečnih obrocih (ratah); 2.
davki kućarine, isto tako; 3. davki obrtnosti (patentah), dva puta
na ljeto, i to 1. januara i 1. julija; 4. davki dohodakah (rendite)
četiri puta na ljeto unaposl (postecipatno), i to 31. marča, 30. ju-
nija, 30. septembra, i 31. decembra. Tko neplati davke u odlučeno
doba, tomu će oblasti, nakon preteklih 14 danah odlučena roka
iliti termina, staviti na račun takodjer i interese davakah, ako pre-
sižu svotu od 50 for. Na svakih 100 for. dužna davka, računat
će se no 1½ nvč. interesa za svaki dan, koji tko zakasni.

* **Novo biljege iliti buli.** C. k. ministarstvo izdalo je 1.
pr. mjeseca nove biljege i odredilo, da se unapred za sve doku-
mente imaju rabiti jedino te biljege. Tko pako ima starih biljegah
može je jošte lahko s novimi promjeniti do 30. aprila tek god.

* † **Dr. Etbin Costa,** vrii slovenski rodoljub, preminuo je
u Ljubljani dne 28. pr. mj. poslje duge i teške bolesti u 43. god.
svojege vieka. U njem posestrima nam Slovenija gubi jednu od

svojih najljepših dikab, zato i plače svakolika nad njegovim pre-ranim grobom bez razlike stranke i stališa.

* **Hrvatski zastupnici**, piše „Primorac“, pozvani su po brozjava u Peštu. Čuli smo iz pouzdana izvora, da će Dr. Marijan Derencin prigodom poreznih razpravah predložiti u peštanskom saboru ono, što je Dr. Mihovio Klaić rekao u bečkom carevinskom vieću za našu trgovačku mornaricu.

* **Strossmayer u Rimu**. Evo što čitamo o nj. Preuzvišenosti u jednom rimskom listu, kad onomadne prisnije u Rim: „U Rim dojde biskup Strossmayer. Dobro došo, Presvjetli! Velju Vam to od srčca, kako da ste Talijanac ili ča od onih Hrvatab, što Vas onomad proslaviše. U oči Vas, Presvjetli, što je god iskreno slobodumnih Talijanah, Francezah, Niemacah, u srčcu sada misle malko po Hrvatsku i radostno Vam kliču: živio! Hrvat, njekad, zuame-novaše ma tolike stvari. Sada ovo ime, što no negda bijaše ruglom, i što se dalo u Italiji rabiti za tolike nazive, čas porugljive, čas užasne, postade imenom naroda, i kad napredak na večer prizivlje svoje težake na račun, taj narod odnekle nikad neizostaje. Čujem, da je to Vaše djelo, i vjerujem!“

* **Premješćenja i imenovanja**. Ministar pravosudstva premjestio je sudačkoga pristava (aggiunto) g. Josipa Mestrona iz Rovinja u Koper, pristava g. Petra Caligari-a iz Buzeta u Vodnjan. Isti ministar imenovao g. Leopold Budav pristava u Gorici sudcem u Pazinu, g. Josip Svaru pristavom u Novomgradu (Castelnuovo) sudačkim pristavom u Trstu, g. Karla Fiegl-a, prislušnika (ascoltante) pristavom u Novomgradu, g. Dra. Vjekoslava conte Sarnthem-a pristavom u Buzetu, i prislušnika g. Dra. Franja Piccoli-a pl. Vestre sudačkim pristavom u Rovinju.

* **Preuzv. zagreb. nadb. Mihalović**, kao pokrovitelj, darovao je i ove godine društvu Sv. Jeronima za pučku hrvatsku prosvjetu, 300 for.

* **Presvjetli grof Arthur Nugent** upravio je na rektora hrvatskoga sveučilišta pismo, kojim ga obavješćuje, da je za sveučilišne svrhe namienio i darovao svotu od 5000 for. u hrv.-slav. razteretnicah.

* **Svjetionik (lanterna)** u Silbi bi postavljen dne 16. pr. mj. Svjetlost mu je biela nepomična, 25 noguh nad velikom plimom, razsvjetljuje obzor na 220 stupanjah (gradah).

* **Magjari su krivi da i ml trpmo**. Zaključilo se bilo onomadne u carevinskom vieću, da pošto troškovi za djelanje soli u Austro-Ugarskoj monarkiji iznose 3 milijuna 610,700 for., a prihodi celih 19 milijunah: neka vlada na olakšanje narodnoga gospodarstva odredi, da se sol i na malo odsle unapred cjenije prodaje, a osobito da se sniži cena soli za živinu. Nu na to ustane ministar Financijah, veleć, da se to za sad nikako učiniti nemože, jer da bi se prije svega trebalo sporazumjeti o toj stvari sa Ugarskom vladom, a pošto je poznato, da se ugarske financije nahode u slabom stanju, tim da je o sniženju cijene soli zaludo i govoriti. Živio!

* **Novi Listi**. Od nove godine izlazi u Senju svake subote list „Radiša“, a stoji s poštom 5 f. na godinu; u Zagrebu „Hrvatska Lipa“ svake nedjelje, te stoji s poštom 5 f. na godinu; „Pučki Prijatelj“ preselio se iz Zagreba u Varaždin, gdje izlazi pod svojim starim urednikom Franceljem; u Gorici izlazi dva puta na mjesec u slovenskom narečju „Kmetovalec“, list slovenskim gospodarjem v poduk, i stoji 3 f. na godinu.

* **Govedja kuga** je prestala u svih okuženih mjestih pulskoga, pazinskoga i vodnjanskoga okružja, i tim bjehu od dotičnih oblastih unkinjeni kontumacijski zakoni proti govedom i njihovim ostankom.

* **Žigosani vojnici**. Navada je kod naših čobanah, svoje ovece žigosati iliti žgalati, da mogu tako razlučiti jednu od druge i spoznati jih, ako se izgube. A sad namjeravaju Inglez, kod kojih vojničvo sastoji od samih dobrovoljacah, žigosati svoje vojnike. Vele, da jih je na to navelo, što se mnogo i mnogo puti dogodi, da se jedan to isti vojnik, odbjegnuvši od jedne pukovnije iliti regimente, upisaše opet pod drugim imenom u drugu i treću pukovniju samo da tako ngrabi dar, što se tom prigodom daje svakomu novaku.

* **Nov izum**. Neki g. Meriman u New-Jorku izumio je odjeću, u kojoj dn se čovjek nemože utopiti. Odjeća ta ima postole, odielo i pás iz kacunka, sa nekojimi dodateci iliti prišivci, koji se zrakom nadmu. Meriman da iskusi svoj izum, izabra si nekoga srčana čovjeka Boytona, koji nategnuvši na svoje mornarske halje za iznajdenu odieću, napunivši hranom za tri dana torbu, u tu svrhu pripravljen, i prišivke zrakom, uzamši sobom nož, šestilo (kompas), svjetiljku, zastavu sjedinjenih državah i veslo, spusti se u more dne 20. oktobra o deset sati u večer. Odlučio je srčani Boyton, da će se prevesti u Baltimor, 7 sati daleko. Nu u čas digne se velik vjetar, i potjera ga u široko more, da se nije mogao nikako pomoći. Al na sreću, malo zatim opet se vjetar promieni, Boyton se ubiti vesla, svom silom stane voziti na kraj, te nakon sedam sati i više od 30 miljah puta, prisprije živ i zdrav na suho nešto niže od Baltimora, a da se nije ni malo izmočio. Vele, da se sad pripravlja preploviti Kalesku užinu.

Sa tršćanskoga tržišća.

Prošloga tjedna prodalo se u Trstb 55000 vaganah (stari) žita, i to, 26000 vaganah pšenice za tršćanske i mletačke mlince; 26 vaganah turkinje (kukuruz) za izvoz; 3000 vaganah raži (šegale) vojničkim priskrbnikom (forntori militari) 2500 vaganah zobi (ovsa) za mjestau potrebu. Prodavači bijahu popustljivi u cieni, jer se misli, da će tržišće opet pocieniti. Pšenica poljska prodala se po 7 f., Ruska po 6.70—7 f., Bosanska po f. 5.60 nvc., Kukuruz ugareki po 4.35—5 f. za 116 \bar{a} ; Raž ruska po f. 5 za 108 \bar{a} ; Zob arbanaska po f. 3.10; Bosanska po 2.90—3 f. za 64 \bar{a} . — Kava (kafe) Rio najfinija 47—59 f., Bahia 48 f., Ceilon 66—72 f. Sećer (cukar) u prahu f. 19.50—20 f. 100 \bar{a} . — Vuna je imala malo prodaje: Grčka ovšća prodavala se po f. 33.50. — Lies: koraške daske $\frac{10}{14}$ po f. 92; štajerske $\frac{10}{14}$ po f. 78—79; Hrastovina za brodove po f. 1.35 k. f.; Duge hrastovice za bačve $\frac{30}{1}$ po 21.75 za 100 komadah (kusi). — Ulje: talijansko u bačvah lošije po f. 22, finije po f. 33—34; Dalmatinsko po f. 21—22. — Kože: volovje austro-ugarske i njemačke od 15—25 \bar{a} po f. 70—76; kravje dalmatinske od 9—12 \bar{a} po f. 70—73; teletje od 4—7 $\frac{1}{2}$ \bar{a} po f. 30—36. — Kameno ulje (Petrolij) po f. 8 za 100 \bar{a} . Pirinač (oriz) talijanski po f. 7, finiji f. 12.

Prva obća osjeguravajuća Banka

„SLOVENIJA“

u LJUBLJANI.

P. N. Dioničarom Banke „Slovenije“!

Pošto više dioničarah, u smislu proglasa od dne 19. Novem. 1874, nije platilo prvu ratu od 15% djelničkog izplaćanja, kao što je to od glavnoga zastupstva dioničarah odlučeno bilo, upravljajuće pako vieće, akoprem ima pravo polag §. 7. dotičnih pravilah i usljed §. 221. H. G. lišiti te dioničare njihová prava, ipak misli, da nije dužno to učiniti, toga radi bilo je u sjednici od 3. t. m. odlučeno, da se dioničarom dovolji još dalji rok, da mogu naime prvu ratu platiti do konca Februara t. g. tom opazkom, čim ovaj rok izteče, da će oni na rečene dionice izgubiti svako pravo.

Za one dioničare, koji su prvu ratu sa 15 for. platili, drugu pako u istoj svoti, koju bi bili imali platiti dne 20. Oktobra 1874., pa ju nisu platili, dovoljuje se u smislu §. 221. drugi rok za plaćenje do 4. Februara t. g.

Usljed zaključka upravljajućega vieća od 3. Januara t. g. onaj se kupon, koji spada na 1. Januara 1875. neplaća.

U Ljubljani dne 4. Januara 1875.

Za upravljajuće vieće

Prve osjeguravajuće obće Banke „Slovenije“

Ravnateljstvo.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Januara 1875.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Carški dukati (cekini)	5.20	—	5.20	5.21	5.22	5.22	5.22	5.21	—	5.21	5.22	5.21	5.22	5.22	5.22
Napoleoni	8.88	—	8.88	8.90	8.90	8.92	8.92	8.91	—	8.91	8.91	8.91	8.92	8.92	8.93
Libro Inglesko	11.13	—	11.13	11.14	11.16	11.19	11.19	11.17	—	11.17	11.17	11.16	11.16	11.16	11.17
Srebro prid (aggio)	101.75	—	101.75	105.25	105.50	105.75	105.85	105.65	—	105.65	105.75	103.85	105.75	105.75	105.85

A. Karabatić Vlastnik.

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak.

Tisk. Sinovi K. Amati.